Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 127. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 5, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЛИПНЯ 1996 р. Ч. 127. РІК CIII.

УКРАЇНУ ВІТАЮТЬ З КОНСТИТУЦІЄЮ

Джерсі Сіти, Ню Дж. — Українська Американська Координаційна Рада надіслала Президентові України Леонідові Кучмі та Верховній Раді привітання з новою Конституцією України.

У вітальному листі голова УАКР Уляна Дячук та екзекутивних секретар Роман Барановський пишуть:

"Вістку про схвалення нової Конституції України, що була предметом бурхливих нарад Верховної Ради і непевности її дальшої долі, наша спільнота на поселенні в ЗСА прийняла з великим захопленням.

Це подія великого історичного значення, яка піднесе престиж України у світі й у великій мірі спричиниться до покращення усіх ділянок державного будівництва.

На цю благословенну хвилину український народ і ми тут, у діяспорі, чекали нетерпеливо і напружено.

Тож, сповнені великою радістю і у піднесеному настрої, щиро вітаємо Вас, пане Президенте і Уряд, з цим досягненням і бажаємо Вам дальших успіхів у продовжуванні Вашої праці на благо України і її народу.

Нехай живе самостійна, вільна, демократична Україна!"

Надіслано вітання Президентові Л. Кучмі також і від Світового Конгресу Українців. Президія Секретаріяту СКУ, отримавши радісну вістку про ухвалення Конституції України, висловлює щиру вдячність Президентові України за послідовність і рішучість, з якою він пришвидшив конституційний процес і до 5-ої річниці незалежности України подарував народові Конституцію.

Листа від СКУ підписали президент Дмитро Ціпивник і генеральний секретар Ярослав Соколик.

ХТО І ЯК ГОЛОСУВАВ

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 1-го липня, журналісти роздобули деякі дані результатів поіменного голосування за текст Конституції України в цілому.

У голосуванні взяло участь 395 депутатів. "За" проголосував 321 депутат, "проти" — 45, утрималося 12 і не голосувало 17 депутатів.

Пофракційно голоси розподілилися так: комуністи — "за" — 23 (серед них Олександер Кожушко, Олександер Стешенко, Юрій Целих), "проти" — 38, утрималося 11, не голосувало — 11 депутатів (серед них Борис Олійник); позафракційні: "за" — 34, "проти" — 1 (Анатолій Юрковський, депутат від Севастополя), таких, що утрималися і не голосували немає; фракція НРУ: "за" — 26, не голосував — 1 (Ярослав Кендзьор), таких, що "проти" чи не голосували не було; соціялісти: "за" — 17, "проти" — 4 (Микола Кириченко, Анатолій Моцпан, Сергій Сінченко, Михайло Степанов), не голосувало 5, таких, що утрималися не було; група "Центр": "за" — 27, таких, що "проти", утрималися чи не голосували не було; аграрники від Селянської Партії України: "за" — 22, "проти" — 0, утримався 1, не голосував 1; реформісти усі 30 проголосували "за"; група "Єдність": "за" — 23, "проти" —1 (перший заступник міністра внутрішніх справ, генерал-майор міліції Леонід Бородіч), утрималося 0, не голосував 1; група "Державність" — усі 25 — "за"; Міжрегіональна Депутатська Група: "за" — 23, "проти" і утрималося 0, не голосував 1; група "Незалежні": "за" — 21, "проти" — 1 (Ніна Карпачова з Криму), таких, що утрималися чи не не голосували немає; група "Аграрники за реформи": "за" — 24, проти і утрималося 0, не голосував 1 (Володимир Бортник); фракція "Соціяльно-ринковий вибір": всі 26 — "за".

На ЧАЕС знову сталося витікання радіяції

Київ. — На Чорнобильській АЕС, з одного з реакторів просочилася невелика кількість радіяції, змусивши міністра довкілля Юрія Костенка визнати, що техніка безпеки на станції знизилася, повідомив Ройтерс 1-го липня.

Юрій Костенко, який також займається переговорами щодо закриття ЧАЕС, сказав, що відповідальність за це часткова несе „велика сімка", яка так і не визначила конкретних форм допомоги Україні в закритті ЧАЕС до 2000 року.

Він зазначив, працівники центрального контрольного пункту реактора ч. 1 спочатку не зауважили, як на підлогу випадково потрапив радіоактивний графіт, спричинивши зараження невеликої площі як в середені кімнати, так і назовні. Радіяція, за його словами, не забруднила повітря і не загрожувала здоров'ю.

Ю. Костенко сказав, що рівень техніки безпеки на станції знизився і потрібно знайти шляхи, щоб його підвищити. Він висловив невдоволення з приводу того, що „велика сімка" замість того, щоб чітко визначити умови закриття ЧАЕС, продовжує вказувати на подібні випадки.

Після випадку реактор був від'єднаний від електричної системи країни. У листопаді його мають закрити назавжди.

Представниця атомної енергетики Тетяна Ягіш сказала, що в результаті цього випадку в приміщенні підвищився рівень радіяції в п'ять разів. За її словами, радіяція просочилася тоді, як велося спостереження за внутрішньою частиною реактора за допомогою телевізійних камер.

„ДЕРЖАВНІСТЬ" — ПРОТИ ЛІВИХ

Київ. — Газета "Молодь України" повідомила, що в ході конституційного процесу виявилося протистояння політичних сил, які перебувають на протилежних полюсах української політики.

Наприклад, депутатська група "Державність" різко зареагувала на на дії Секретаріяту Верховної Ради, який, на думку правих, втручається в організацію телевізійної програми "Трибуна фракцій Верховної Ради". Про це йдеться в опрілюдненій заяві, підписаній головою групи, академіком Ігорем Юхновським.

Заяву поширено після того, як у програмі "Трибуна фракцій Верховної Ради" виступив член фракції Євген Пронюк. Автор заяви протестує з приводу того, що ведуча телепрограми Тамара Грабовська грубо порушила професійну етику. Замість об'єктивного подання фактів і виступів, вона робила все можливе, щоб якомога ширше висвітлити погляди депутата від комуністичної фракції

(Закінчення на стор. 4)

МІСІЯ ОБСЕ В УКРАЇНІ ПРАЦЮВАТИМЕ ДО КІНЦЯ РОКУ

Київ (УНІАР) — Пресова служба Міністерства Закордонних Справ України повідомила, що Постійна рада Організації з питаннях безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЕ) 27-го червня на своєму пленарному засіданні ухвалила рішення продовжити мандат місії ОБСЕ в Україні до 31-го грудня 1996 року.

Приймаючи таке рішення, Постійна рада взяла до уваги заяви делегації України з 14-го і 27-го червня, а також Меморандум Міністерства Закордонних Справ України з 17-го червня щодо діяльности місії. Постійна рада відзначила, що місія цілком виконала свої завдання, і доручила її керівникові підготувати на вересень докладний звіт, на основі якого буде прийнято рішення щодо майбутнього місії.

Голова української делегації Микола Макаревич перед ухваленням зазначеного рішення поінформував, що Уряд України позитивно оцінює експертну допомогу місії, а також її ролю у врегулюванні кримських проблем. Особливо це стосується соціяльно-економічного розвитку автономії, облаштування і соціяльного захисту представників депортованих народів, що повертаються в Крим.

За словами М.Макаревича, Президент України Леонід Кучма особисто опікується проблемами Автономної Республіки Крим. Активно працює в цьому напрямку і Уряд України. Але питання Криму часто мають внутрішній характер, зокрема економічний.

Українська сторона вважає, що мети місії, визначеної два роки тому, досягнуто і її мандат не віддображає реальної ситуації. Даючи згоду на продовження праці місії, українська делегація вважає, що цей час буде використано на завершення організаційних та інших питань.

МО сподівається від вояків успішного виступу на Олімпіяді

Київ. — Міністерство Оборони України покладає великі надії на спортовців-вояків, які у складі дружини України братимуть участь у цьогорічній Олімпіяді.

„Ми очікуємо, що наші спортовці привезуть 12-13 медалів з Олімпійських Ігор в Атланті", — сказав на пресконференції голова спортового комітету Міністерства Оборони полковник Леонід Литвиненко. Пресконференція відбулася з приводу від'їзду українських спортовців-вояків до Атланти.

Л. Литвиненко повідомив, що у складі олімпійської дружини України — 61 спортовець-вояк, що становить біля третини всього складу збірної України. Серед них — дев'ять легкоатлетів, шість спортовців з вітрильного спорту, п'ять — з веслування, п'ять — з водного м'яча тощо. Полковник підкреслив, що 95 відсотків українських олімпійців з вільної боротьби становлять вояки. На них покладаються основні надії, сказав Л. Литвиненко.

Підготова до Олімпійських Ігор велася переважно на спортових базах Києва, Одеси і Севастополя. Більшість фондів на підготову спортовців виділило Міністерство у справах молоді та спорту України, повідомив полковник.

Щодо премій для спортовців-вояків, які виборять на Олімпійських Іграх медалі, то він заявив, що Міністерство Оборони не має для цього достатніх фондів. Мова може йти, як і в попередні роки, про позачергове присвоєння військових знань, а також про цінні подарунки, які встановить Міністер оборони України.

„Контакт" передаватимуть на інших каналах

Джерзі Сити, Н. Дж. — Як повідомляють із української телевізійної програми „Контакт", яку досі можна було бачити кожної суботи на телевізійному каналі WNYC, від суботи, 6-го липня, можна буде її оглядати на двох інших каналах, тому що теперішній канал переходить в інші руки.

„Контакт" діятиме в етері в суботи о год. 3-ій по пол. на каналі 63 WMBC з Нютон, Ню Джерзі, і ця програма буде доступна для північного та центрального Ню Джерзі, в частині міста Ню Йорку, районах Вестчестер, Рокленд, Орендж, Салліван, Олстер і околиці Рокленд.

В п'ятьох районах міста Ню Йорку, а це Мангеттен, Квінс, Бруклин, Бронкс і Стетен Айленд, можна буде бачити програму „Контакт" в суботу о годині 5:30 по полудні на кабловому каналі ч. 73.

Через ці канали „Контакт" має можливість осягнути 6.6 мільйона родин, які на своїх телевізорах мають ці програми.

ТУРЕЧЧИНА ПОКИЩО ЗАЛИШИТЬСЯ СВІТСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ

Анкара. — Поширення войовничого панісламізму в арабських і в деяких інших мусулманських країнах викликає неабияке занепокоєння на Заході. Донедавна Туреччина вважалася однією з найстабільніших секулярних держав у мусулманському світі, з традиційно проевропейською та проамериканською орієнтацією. Будучи членом НАТО, вона брала активну участь в операціях проти Іраку і завжди лишалася однією з небагатьох мусулманських країн, що підтримують близькі стосунки з Ізраїлем.

Прозахідний образ Туреччини серйозно, однак, похитнувся у грудні минулого року, після того як місцеві ісламісти з Партії Добробуту отримали 21 відсоток голосів на парляментських виборах і забезпечили собі таким чином 158 місць у 550-місному парляменті. Після тривалої урядової кризи ця партія як найбільша у парляменті взялася нарешті зформувати коаліційний уряд на чолі з 70-літнім головою партії та її творцем Некметтіном Ербаканом.

При цьому ісламісти мусіли поступитися деякими своїми найрадикальнішими засадами, щоб прихилити до коаліції одну з найвпливовіших світських партій — Партію Правдивого Шляху, на чолі з колишнім прем'єр-міністром Туреччини Танзу Чілер. Відповідно до коаліційної угоди, Партія Правдивого Шляху контролюватиме міністерства закордонних та внутрішніх справ, оборони, освіти, тим часом як ісламісти опікуватимуться національною безпекою, культурою, міністерствами праці й громадських робіт, сільського господарства, екології й енергетики. Сама Танзу Чілер, яка кілька місяців тому закликала не вступати "в жодну коаліцію з фундаменталістами", буде тепер віце-прем'єром та міністром закордонних справ у кабінеті Н. Ербакана.

Зі свого боку, Партія Добробуту відмовилася від різких антиамериканських та антиізраїльських випадів і дипломатично висловлюється тепер за "співпрацю як із Заходом, так і з ісламськими, Центральноазійськими та Балканськими країнами, з якими Туреччину єднають історичні й духовні зв'язки". Н. Ербакан, котрий перед виборами закликав "визволити Боснію, Азербайджан, Чечню і Єрусалим", й обіцяв створити

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЗУСТРІЛИСЯ ГІДРОГРАФИ

КИЇВ. — Пресова служба Міністерства Оборони України повідомила, що в Національному агентстві морських досліджень і технології при Кабінеті Міністрів України відбулася зустріч українських гідрографів з делегацією гідрографічної служби Військово-Морської Фльоти Греції на чолі з контрадміралом Олександером Маратосом. Під час зустрічі обговорено перспективи створення в Україні власних підприємств для виробництва як звичайних, так і електронних навігаційних мап. Міністер оборони України Валерій Шмаров прийняв контр-адмірала Маратоса і вони обговорили питання співробітництва.

СТВОРЮЮТЬ ЄДИНИЙ КРИМСЬКИЙ КАДАСТР

СИМФЕРОПІЛЬ. — Директор Кримського інституту екології та проєктування Михайло Ейдельберґ повідомив, що кримський уряд започаткував створення єдиного республіканського цифрового територіяльного кадастру автономії. Виконати програму допомагає швайцарська фірма "Пластодін". Це буде банк даних про земельні, водні, лісові, мінеральні та містобудівні ресурси, який дозволить прискорити процес формування сучасного комплексного моделювання та проєктування управлінських рішень. Швайцарські фахівці розпочали працю над регіональним кадастром з південного берегу Криму, оскільки лише у Ялті структура управління дозволяє провадити єдину політику в цій царині, а ялтинські науковці відзначаються високою кваліфікацією.

КРИМСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПЕРЕСТАРАВСЯ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Представник Президента України у Криму Дмитро Степанюк вимагає скасування постанови 718-1, ухваленої 27-го березня Верховною Радою Автономної Республіки Крим про експеримент в оплаті за патент юридичними особами із сфери торгівлі, громадського харчування , пунктів обміну валют, касино тощо. Згідно з цим документом, у Криму, замість податку на прибуток, введено фіксовані обов'язкові платежі у вигляді оплати за патенти, які підприємці мусять обов'язково придбати. Д.Степанюк обґрунтовує свою вимогу тим, що "встановлення, зміна чи скасування загальнодержавного податку на прибуток є виключно прерогативою вищих органів державної влади України".

П. ЛАЗАРЕНКО ПРОВОДИТЬ НАРАДИ

ЧЕРКАСИ. — Прем'єр-міністер України Павло Лазаренко провів у місті нараду з керівниками області та керівниками Федерації профспілок України, на чолі з Олександром Стояном. Нарада була присвячена вирішенню соціяльно-економічних проблем, в тому числі виконанню закону про державний бюджет і своєчасній виплаті зарплатні та пенсій. За словами прем'єр-міністра, необхідно подолати платіжну кризу. Уряд вживатиме тверді заходи та обмежить обсяг бартерних операцій з метою наповнення державного бюджету.

В Іллинойському університеті вшановано пам'ять М. Грушевського

Урбана-Шампейн (О. Сидоренко). — Тут під час 15-ої конференції Української наукової програми при Іллинойському університеті, при співпраці з Міжнародним Академічним Комітетом для відзначення 130-ліття з дня народження М. Грушевського, окрему сесію (20-го червня) присвячено найвидатнішому українському історикові і голові Української Центральної Ради Михайлові Грушевському.

Сесію відкрив проф. Олександер Сидоренко, секретар Міжнародного товариства ім. М. Грушевського, який представив доповідача проф. Любомира Винара, голову УІТ та Міжнародного академічного комітету, лавреата медалі М. Грушевського Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові (1994). Доповідач говорив про „Наукову спадщину М. Грушевського і її теперішнє значення". В першу чергу йшлося про історіографічний доробок автора, зокрема про сьогоднішнє значення його монументальної „Історії України-Руси", вісім томів якої перевидано вже в Україні, а англомов-ний переклад історії має появитися з початком наступного року. Зокрема підкреслено значення історичної схеми Грушевського як схеми української наукової історіографії. Доповідач назвав М. Грушевського „батьком наукового українознавства" — тому що схему історичного українського процесу, запропоновану істориком, прийнято також в інших українознавчих дисциплінах. Рівночасно висвітлено ролю грушевськознавства як міждисциплінарної науки, що її започаткував проф. Винар і Українське Історичне Товариство в 1966 році. Після доповіді відбулася коротка дискусія, в якій насвітлено значення нововідкритих архівних матеріялів про видатного вченого, зносини В. Липинського з М. Грушевським, якого той вважав провідним істориком, та інші теми.

Зазначимо, що перша ювілейна конференція, присвячена М. Грушевському, відбулася заходом УВАН у Канаді, УІТ і Міжнародного Академічного Комітету на форумі Конгресу учених товариств Канади.

В АМЕРИЦІ

ЕПІДЕМІЯ, СПРИЧИНЕНА ЦИКЛОФОРОЮ, вразила понад тисячу осіб у десяти східноамериканських стейтах та в Тексасі. Цей екзотичний мікроб, потрапляючи з їжею чи водою в кишечник, спричиняє нестримне розвільнення і призводить до швидкої втрати ваги й цілковитого виснаження. Уперше недугу було відкрито три роки тому в Мілвокі, де від води заразилося близько 400,000 осіб. Цього разу, на думку епідеміологів, джерелом зараження є полуниці й малина. Жодна аналіза, проте, не підтвердила покищо цього припущення. З'ясування джерел інфекції ускладнюється зокрема тим, що інкубаційний період недуги триває понад тиждень, а це значить, що з'ясувати, якими саме продуктами заразився хворий і, відповідно, простежити їхнє походження стає досить важко. Департаменти охорони здоров'я нагадують усім про конечність мити овочі перед споживанням.

У СВІТІ

В АРҐЕНТИНІ ВПЕРШЕ член радикальної партії виграв у виборах на посадника столиці Аргентини, Буенос Айрес. Це є великою поразкою для партії перонистів, яка досі панувала на усіх відтинках політичної та адміністраційної влади. Новим посадником столиці став радикальний сенатор Фернандо де ля Руа, який здобув 40 відсотків голосів.

В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ виграв, у другому голосуванні, вибори 42-літній адвокат Леонель Фернандез Рейна, який не має ніякого політичного досвіду, вихований в Ню Йорку. Він здобув 51.25 відсотка голосів і на 72.000 голосів більше, як його суперник Хозе Гомез. Свою перемогу завдячує Л. Рейна тому, що обіцяв закінчити з диктаторством старих політиків, хабарництвом і економічною кризою.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Вирівнювання рахунків

Скептикам на поганьблення, українська Верховна Рада таки прийняла нарешті нову, післясовєтську конституцію. Багатомісячні зволікання з її ухваленням не виглядають, зрештою, надто курйозними, якщо глянути уважніше на досвід інших країн, зокрема найспорідненіших — із так званого "третього світу".

Парламент Руанди ось уже два роки розглядає — і ніяк не може схвалити — запропонований урядом проєкт змін до кримінального кодексу. Як наслідок — 76,000 в'язнів, звинувачених у геноциді, дожидаються від 1994 року судових розправ за не прийнятим покищо законом. Щодня у переповнених тюрмах помирає в середньому вісім осіб, проте це не робить в'язничні камери просторішими, оскільки влада регулярно поповнює їх новими заарештованими.

У більшості тюрем за браком місця в'язні змушені спати по черзі у дві зміни, а декотрим з них доводиться ампутовувати ноги, бо від постійного стояння в них розвивається ґанґрена.

Ця ситуація склалася два роки тому, після того як представники народности гуту, за потурання уряду, вчинили криваву розправу над іншою руандійською народністю, тутсі, винищивши впродовж ста днів від п'ятсот до вісімсот тисяч представників цієї етнічної меншини. У відповідь тутсійські повстанці скинули уряд гуту і провели масові арешти всіх підозрюваних в організації та здійсненні погромів.

Відтоді 1.7 млн. втікачів знайшли собі притулок у таборах ООН на території сусідніх країн — Заїру, Танзанії та Бурунді. Неврегульованість юридичних проблем, зокрема відсутність закону про ґеноцид та невизначеність із його майбутнім застосуванням, утримує багатьох утікачів-гуту від повернення на батьківщину. Запропонований урядом закон передбачує смертну кару для організаторів та керівників ґеноциду, тим часом як його рядові учасники мають змогу відбутися 8-15-літнім ув'язненням, якщо щиросердо в усьому зізнаються та розкаються.

Руандійський парламент вважає цей закон занадто м'яким, і тому не приймає жодного. За даними активістів правозахисних організацій, на більшість ув'язнених не заведено навіть кримінальних справ, тим часом як багатьох заарештовано на підставі самих лише чуток — без жодних свідчень чи доказів.

Окрім законодавчої, є ще й суто технічна проблема, яка ускладнює розгляд 76,000 справ підозрюваних у ґеноциді. Під час погромів 1994 року майже всю структуру слідчих і судових органів було знищено; за деякими даними, в країні залишилося лише 24 адвокати і 10 відсотків поліцаїв. Міжнародні організації виділили Руанді 30 млн. дол. на розширення в'язниць, відбудову судів, поліційних дільниць, а також на вишкіл слідчих, суддів, прокурорів та адвокатів.

Наскільки ці люди з чотиримісячною фаховою освітою зуміють упоратися з покладеними на них обов'язками — сказати важко. Проте саме намагання нової руандійської влади дотримуватись правил гри, характерних для правних, демократичних держав, викликає симпатію. Во-но зайвий раз нагадує нам, що покарання винних у ґеноциді не є справою такої собі абстрактної справедливости, яка має скоріш символічне, ніж практичне значення. Безумовно, жодні судові розправи уже не воскресять загиблих і не перевиховують убивць. Але непокараний злочин деморалізує суспільство, створює відчуття відносности й необов'язковости усіх правил і принципів, вражає суспільство метастазами нігілізму.

А тому, озираючись на Руанду, а ще більше — на повоєнну Німеччину та Японію, українські правники, політики, все суспільство повинні задуматися над фактом, що жоден — жоден! — організатор або виконавець ґеноциду проти українського народу не був досі покараний. І криваві енкаведисти, і людожерчі "колективізатори" доживають на свободі, користаючи з персональних пенсій, дач та інших привілеїв.

Доки українське суспільство не зможе досягнути консенсусу в такому фундаментальному понятті, як комуністичний ґеноцид, воно не зможе бути сконсолідованим і в багатьох інших, менш важливих питаннях. Непокарані і, що найгірше, незасуджені злочини підривають суспільство зсередини і роблять його еволюційний розвиток доволі непевним. Це не означає, що в Україні завтра з'явиться новий Каганович, або що російськомовні гуту погнуть масакрувати україномовних тутсі (чи навпаки). Це означає лише, що українське суспільство й далі розвиватиметься без необхідного морального стрижня, лишаючись таким самим амбівалентним, аморфним і атомізованим, яким є сьогодні.

Михайло Шпонтак

ЗА СПРАВЕДЛИВИЙ МИР І БЕЗПЕКУ

Проблема мир чи війна і справедливий мир була вічно і є далі актуальною. Після розпаду імперії зла з відновленням новопосталих незалежних держав у центрально-східній Европі згадана проблема поширилась на співпрацю і безпеку в Европі. Під час холодної війни протягом приблизно 40 років, політикам і державним мужам жити було відносно легко. На Заході гараздували західні демократії з охоронним щитом НАТО, а на Сході — совєтсько-російська тиранія зі своїми васалами, яка стриміла до опанування світу. Однак ядерне озброєння суперників, які деколи переходили раціональні межі своїх поривань, охолоджувало їхні гарячі голови.

З розпадом совєтсько-російської імперії справа миру чи війни стала скомплікованішою. Двадцять новопосталих держав, а з них успадкувала більшість ядерних боєголовок від розваленого всемогучого Союзу — вирішила на реставрацію історично-агресивної російської імперії, що стає повною небезпекою для сусідніх країн і західних демократій. Ця небезпека стала яскравою особливо під час цьогорічної виборчої президентської кампанії в РФ. Андрій Синявський, відомий колишній російський дисидент (псевдонім Абрам Герц) назвав Б. Єльцина „гіршим як комуніст", бо око цілого світу звернене в бік нового претендента на крісло в Кремлі товариша Зюганова („Ню Йорк Таймс" з 30 червня). А Синявський твердить, що він не забув комуністичної доктрини і не думає голосувати за Зюганова, але вважає, що „товариш" Єльцин не є ліпший, і в сучасній Росії він є більшим лихом, ніж сьогоднішні комуністи. Б. Єльциновi все прощається — від розв'язання танками російської Думи до збройного знищення суверенної держави Чечні. Автор ставить свою карту на товариша Горбачева.

Інший апологет реанімації російської імперії Стевен Сестанович з Карнегі Фундації для Міжнародного миру („Ню Йорк Таймс" з 4 червня) остерігає, що перемога комуністів у Росії принесе економічно-політичну катастрофу не тільки в РФ, але завдасть і великих збитків сусідним країнам, наприклад, Україні, економіка якої ще й далі пов'язана зі своїм „великим" сусідом. Автор відкидає поширений погляд, що з приходом „напівзреформованих" комуністів до влади найгірше, що може статися, — це ослаблення самої Росії. Наслідки такої зміни були б згубними для всіх і С. Сестанович висловлює надію, що Борис Єльцин в повторних виборах отримає підтримку реформістів Г. Явлінського й інших виборців, котрі не підтримують комуністів і хочуть чогось ліпшого, ніж сухозлітній статус кво. Союз Б. Єльцина з Г. Явлінським може допомогти перемозі през. Єльцина і політика Росії вступить на нові рейки реформ.

У нестійкій ситуації і політичні небезпеці в центрально-східній Европі від північно-східної нуклеарної потуги, Томас Л. Фрідмен в своїй статті „Великий не є ліпший" („Ню Йорк Таймс" з 8 червня) шукає поновного захисту НАТО. Автор пише, що Боб Дол і Билл Клінтон у своїх передвиборчих кампаніях стримлять перевищити один одного щодо поширення НАТО на схід для одержання голосів американців східно-европейського походження в листопадових президентських виборах ЗСА. Апологети поширення НАТО твердять, що після холодної війни в центрі Европи між Німеччиною і Росією створився стратегічний вакуум. Якщо цю порожнечу не виповнить НАТО, історично-експансивна Росія радо це зробить. Прихильники поширення оборонного щиту (НАТО) повторюють, що включення Польщі, Чехії й Мадярщини в НАТО допоможе цим країнам зміцнити їхні нові демократії. Автор, покликаючись на деякі тези нового твору (що буде незабаром виданий) п. н. „Світанок миру в Европі" проф. М. Мендельбавма з „Джан Гапкинс Скул заавансованих міжнародних студій", відкидає такі арґументи щодо поширення НАТО. Проф. Мендельбавм заперечує твердження, що в центрально-східній Европі знаходиться стратегічна порожнеча для заповнення. Навпаки, там пустила коріння надзвичайно бажана система безпеки, яку ніхто не запримітив.

Яка система? Поперше, політичні революції в 1990-91 роках скінчили

(Закінчення на стор. 3)

Сергій Грабовський

ЗАГАДКОВІ ІГРИ

Місяць минув з часу несподіваної, але все ж таки десь підсвідомо очікуваної багатьма аналітиками й політиками резиґнації прем'єра України Євгена Марчука. Точніше, не резиґнації, а усунення його з посади президентом Леонідом Кучмою. З мотивацією, яка деякими аналітиками вважається штучною і пояснюється своєрідними „політичними ревнощами": мовляв, Уряд працює неефективно, а прем'єр останнім часом „зосередив свої зусилля на створення власного політичного образу". Але ж міністрів добирала й призначала президентська адміністрація, а прем'єр без політичного образу — що непідкований кінь.

Проте, можливо, за словами заяви президентської прес-служби з мотивацією звільнення Є. Марчука ховається певний резон. Звісна річ, сказати, що уряд функціонує неефективно — сказати банальність; і не випадково останнім часом прем'єр погрожував звільненням тих посадовців, котрі не вміють чи не хочуть працювати; але кого саме мав на увазі Марчук? Ставлеників яких кланів? Чи не мав він на увазі когось із представників дніпропетровського промислово-фінансового політичного угруповання, яке ще ніколи з часів Брежнєва — Щербицького так вільно не почувалося в Україні? (І, додам, „ефективність" роботи якого у минулі часи безпосередньо призвела до „перестройки" і розпаду СССР). Отже, так чи інакше, прем'єр висловив останнім часом недвозначні претенсії на проведення власної кадрової політики. Запам'ятаймо це і підемо далі.

Непоступливість Є. Марчука на переговорах з Москвою неодноразово відзначали самі ж московські політики й аналітики. Поки Марчук був прем'єром, Юрій Дубінін, дипломат старої совєтської школи, прихильник жорсткого тиску на Україну і демонстративний антизахідник, ніяк протягом двох місяців не міг отримати акредитації в Києві. Пішов Марчук — Київ негайно погодився прийняти Дубініна в ролі амбасадора. Випадковий збіг?

Нарешті, за останні тижні Є. Марчук зробив кілька виступів (і публічних, і перед урядовцями), де у достатньо жорсткій формі поставив питання щодо певної корекції економічного курсу. Причому об'єктом критики став „монетаризм заради монетаризму", який не сприяє ні загальній соціально-економічній стабілізації, ні проведенню реформ, ні скороченню видатків влади на утримання державних структур. Марчук наголосив на двох речах: на необхідності фактичного переходу до інституціоналізму в економіці, тобто на першочерговості формування національного ринку з усіма його атрибутами за допомогою зусиль держави — як прямих, так і опосередкованих, — і на необхідності реформування податкової системи і різкого зниження податку на додану вартість (ПДВ) до 10 % — „бодай тимчасово" (всі ми добре знаємо, що за наших умов немає нічого постійнішого, ніж щось тимчасове). Отож ПДВ — основний податок пісдя-совєтського простору — мав стати в Україні істотно нижчим, аніж будь-де в СНД. Неважко спрогнозувати, куди б саме почав тікати капітал з Росії (звідки він і так уже линув, наляканий можливою політичною нестабільністю), з Білорусі (тут уже сам Бог велів) і навіть з далекого Казахстану. Можна без перебільшення стверджувати, якби в Україні кілька років податки протримались на рівні, істотно нижчому, ніж в інших країнах, то приплив капіталу, пожвавлення виробництва, зростання добробуту населення стали б неминучими.

Важко стверджувати, що Є. Марчук міг би здійснити це. Але те, що у відповідь на подібні наміри (лише наміри!) В. Черномирдін повинен був усе кинути і летіти до Києва, аби забезпечити свою державу від загрози „українського економічного дива" — це безумовно. Тим кланам, котрі нині панують у Москві, покищо потрібна формально незалежна Україна з рівнем життя, що бодай трохи нижчий за російський, з безглуздою додатковою системою (де навіть податок на імпортні цигарки трохи більший, ніж у Росії), з неусталеною партійно-політичною системою, без постійної грошової одиниці (відступність якої, за твердженнями фахівців з соціальної психології, підриває у загалу віру у стабільність держави), з „оголеним" інформаційним простором і так далі. Вихованці дніпропетров-

(Закінчення на стор. 3)

ДЖОАН МАЛЯР — КАНАДСЬКА ОЛІМПІЙКА

Джоан Маляр мала всього три роки, коли батько вирішив записати її до плавацького клюбу. Клюб відмовився прийняти дівчинку, бо вона була замолода — треба було мати принаймні сім років, щоб стати членкою клюбу. Все ж таки батько наполягав, щоб клюб дав його доні можливість доказати, що вона вміє плавати. Дж. Маляр скочила в басейн і переплила його чотири рази, вживаючи чотири різні стилі — вільний, на спині, брас та метелик. Її прийняли до клюбу. Саме від цих чотирьох стилів залежатиме успіх 20-літньої Джоан Маляр, коли вона виступить у своєму першому змагу — Олімпійських Ігрaх в Атланті — кваліфікаційному перепливі 400 метрів комплексним стилем (КС).

Джоан народилася 30 жовтня 1975 року в Гамільтоні, Онтаріо. Вона була ще малою дитиною, коли її батько, ентузіаст плавання, вперше взяв її до води. Вже на третьому році життя Маляр належала до клюбу і почала брати участь у змаганнях. Впродовж наступних кількох років вона розвивала свій хист до плавання, а перший провінційний рекорд встановила, маючи десять років. У той же сам час вона також почала відмінно змагатися в тенісі, кошиківці, відбиванці, гімнастиці та бігу напереговки.

У дев'ятій клясі Джоан вирішила присвятити свій час виключно плаванню. На 14-му році життя її вибрано до збірної Канади на Ігри Британського Комонвелту 1990 р. На Іграх вона добивається до фіналу 200 і 400 м КС, хоч була наймолодшою зі всіх спортовців на Іграх. Наступного року Маляр здобула п'ять медалів — чотири срібні і одну бронзову на Пан-Американських Іграх. На Олімпіяді 1992 року в Барсельоні вона вийшла на 11-те місце у змагу 400 м КС. Цей вислід підтвердив, що її спортовий розвиток на доброму шляху до завершення на Олімпійських Іграх 1996 р.

Впродовж 1993 і 1994 років спортові висліди Маляр поступово поліпшуються. Вона добивається до фіналу в двох змаганнях на світовому чемпіонаті 1993 р. в Малому (25 м) Басейні, до трьох фіналів на Іграх Комонвелту 1994 р. та здобуває четверте місце на Світовому чемпіонаті 1994 р. у змагу 400 м КС.

1995 р. Джоан стала однією з провідних плавців світу. Вона здобула шість медалів на Пан-Американських Іграх — дві золоті (200 м КС і 400 м КС), три срібні (штафети 4 х 100 м і 4 х 200 вільним стилем і штафета 4 х 100 м комплексним стилем) та одну бронзову (200 м на спині). Вона також мала два четверті місця (100 м на спині та 100 м метеликом). На Світовому чемпіонаті в Малому (25 м) Басейні вона здобула золоті медалі у змагу 400 м комплексним стилем та у штафеті 4 х 200 м вільним стилем. У кінці року Маляр була на третьому місці у світі у змагах 200 і 400 м КС. Її також відзначено як канадську Плавачку Року.

Тренування та змаг у плаванні на міжнародному рівні не відвернули увагу Маляр від науки. 1994 р. вона вступила в університет МекМастер у Гамільтоні, на факультет кінесіології. Хоч інші університети запрошували її до себе, вона вирішила лишитися в Гамільтоні, щоб бути близько батьків та довголітнього тренера Г. Страттена. Навіть у зв'язку з Олімпіядою Маляр не занедбала науку. За академічний 1995-96 рік вона була однією з сімох студентів, вибраних на „Деканову нагороду за відмінність".

Наполегливість, витривалість, безконечна енергія, вміння прямувати до мети та власна ініціятива є прикмети, які допомагають Джоан Маляр здобувати успіхи. Під час шкільного року вона тренується вісім — дев'ять разів на тиждень. Між тренуваннями вислухове виклади. Вечори присвячені для науки. Під час тренування вона перепливає коло 60,000 метрів щотижня.

(Закінчення на стор. 3)

ВИ НАМ ПИСАЛИ

Олово чи свинець?

„Я віддавна підтримую 'Свободу' не тільки як найкращу українську газету в Америці, але також як надійне заборолo проти русифікаційних тенденцій, що починають себе проявляти навіть тут, на нашій території. Тому мене зажурила поява у 'Свободі' з 18-го червня ц. р. російських слів 'свинець' і 'фтор'. Таж слово 'олово' (або 'оливо') існує вже століттями в українській мові, ще від часів 'Енеїди'. Друкарі відливали з олова черенки, а козаки — кулі. Похідне слово 'олівець' доказує, що 'олово' таки наше старе слово і не має нічого спільного зі свинею", — пише до редакції д-р С. Трофименко з Вашінгтону.

Приємно, дуже приємно читати такий лист, продиктований щирим уболіванням за нашу національну культуру. Мовна ситуація в українському світі сьогодні така тривожна, що справді треба боротися за чистоту кожного рідного слова. Але боротися — я певний, що д-р С. Трофименко погодиться зі мною — не означає починати мовну війну. Мовні проблеми вимагають особливої толерантности, спокійної, терпеливої аналізи, ретельного вивчення джерел — задля етно-лінґвістичної консолідації, духовного згуртування всіх українців.

І добре, що в нашій громаді запанувала така увага до мовних проблем, до конкретних слів, які „існують вже століттями", і все ж тлумачаться по-різному.

Д-р С. Трофименко цілком слушно зауважує, що олово не має нічого спільного зі свинею і що воно існує „ще від часів 'Енеїди'".

Олово не лише „існує", але й згадується в „Енеїді":

Олію, дьоготь
кип'ятили,
Живицю, оливо топили,
Хто лізтиме, щоб лить
на твар.

Про олово (заст. „оливо") знали з найдавніших часів — з IV ст. до Христа. Вироби з нього знаходили у стародавніх похованнях, у могилах княжих воїнів Київської Руси.

Не має нічого спільного зі свинею і свинець, та водночас, як свідчать факти, не має він нічого спільного і з оловом. Це два різні метали, як, наприклад, огірок і капуста (йдучи за „термінологією" д-ра С. Трофименка), хоч „ростуть" вони на одному „городі" — у IV групі хемічних елементів.

Олово — м'який легкий метал сріблясто-білого кольору; атомне число — 50; хемічний символ Sn (по-лат. Stannum, по-англ. tin).

Свинець — важкий м'який метал синюватосірого кольору; ат. ч. — 82; хем. символ Pb (лат. Plumbum, англ. lead). Використовується для виготовлення друкарських черенків, а також осердя куль. (Детальніші відомості про ці метали можна знайти у підручниках неорганічної хемії або в будь-якій енциклопедії, тому обмежся лише цими даними).

Так що козаки відливали кулі зі свинцю (а не з олова), і друкарі черенки — теж зі свинцю. Але друкарі східних областей України знали це, а галичани — ні. Вся справа... в ріці Збруч, яка ділила Україну на дві частини. А точніше — справа в різних назвах одного і того ж металу: „східняки" називали його українським словом „свинець", а їхні брати-галичани — „оливо", бо приблизно так цей метал звучав по-польськи — олув (ołów). „Олово" ж поляки називали „цина", запозичивши цю назву у сусідів-німців (нім. олово — das Zinn).

Слово „свинець" прийшло в нашу мову від церковнослов'янського „свинъцъ". Його також прийняли росіяни („свинец"). Таке пояснення, зокрема, дає проф. І. Огієнко (див.: Митрополит Іларіон, „Етимологічно-семантичний словник української мови", т. III. Вінніпеґ, накладом Т-ва „Волинь", 1988, стор. 370).

Дуже часто укладачі словників у Галичині плутали ці два метали, а деякі вважали, що „олово" і „свинець" — синоніми. Плутали, але не відкидали, не вважали його чужим. Наприклад, „Словарь російсько-український" М. Уманця і А. Спілки, виданий у Львові 1898 року (до речі, на нього дуже часто покликався видатний поет і перекладач Максим Рильський) подає: „Свинець, Plumbum = свинець, оливо".

Цієї помилки уникнув Борис Грінченко. У своєму авторитетному словнику він розрізняє „оливо" і „свинець" („Важка, мов свинцем налита").

Свинець, як і олово, теж „відомий „від часів 'Енеїди'". І теж згадується в ній:

Вулкан, до кузні
дочвалавши,
Будить зачав
всіх ковалів;
Свинець, залізо,
мідь зібравши,
Все гріти зараз ізвелів.

Знав Іван Котляревський, як й інші класики, що олово і свинець — різні речі. Пригадайте, пане докторе, знайомі зі школи рядки:

Шумиха, оливо, свинець,
Блищали міді там
і криці,
Всі убрані були
світлиці, —
По правді, панський
був дворець.

Знали про це і чумаки, їдучи у Крим по сіль, бо привозили „не тільки сіль та рибу, а й... свинець та оливо" (О. Ільченко, „Козацькому роду нема переводу...", Київ, „Радянський письменник", 1958, стор. 26). А в народі ж здавна кажуть: „Голова, мов свинцем налита".

Так що польське „ołów" з газети „Нови Дзєнник" перекладено правильно — „свинець", а не „олово", бо українське „олово" по-польськи „цина" („supa"). Крім того, „інформатор з Джерзі Сіті" (як Ви пишете), мабуть, виходив з тих міркувань, що свинець і його сполуки — отруйні, отже, якби у городині та молоці було „у кільканадцять разів більше" олова (а не свинцю), то в дітей не випало б зуба і не було б всього цього лиха.

Слово „свинець" ви знайдете у багатьох словниках, виданих у діяспорі, наприклад, у двотомному українсько-англійському і англійсько-українському Марії Дейко („Рідна мова", Австралія — Англія, 1979); в „Українсько-англійському словнику" К. Андрусишина і Я. Крета (виданий Торонтським університетом кількома

(Закінчення на стор. 3)

Лекції англійської мови

ПРОСТО ПРО СКЛАДНЕ

Зайняття четверте

ТАКА НЕЗВИЧАЙНА -ING-ФОРМА

Ключ до зрозуміння граматики — це поділ слів на частини мови. Три підставові з них, здавалося б, чітко поділили між собою „сфери впливу".

Іменник — це предмет, людина або явище (відповідає на питання **хто? що?**).

Прикметник визначає (характеризує) іменник (**який?**).

Дієслово означає дію або стан (**що робить?**).

Одначе чи ви задумувались над тим, що дієслово може при цьому „дублювати" і іменник, і прикметник, і дієслово, при чому робить це на кожному кроці? Більше того, якщо в українській мові ці „дублери" створюються двома різними способами, то в англійській вони мають ідентичну форму.

Мова про незвичну для нас **-ing**-форму англійських дієслів, коли частючка **-ing** приєднується до їх основи: **read — reading; love — loving, sit — sitting** (при цьому німе „е" в кінці дієслова пропускається, а кінцева приголосна буква часами подвоюється, аби не змінилася вимова попередньої голосної букви).

У **-ing**-форми в англійській мові є три дуже важливі функції — побудова дієприкметника, герундія і часів групи **Continuous**. Про часи цієї групи ми поговоримо окремо, а про перші два поняття — тепер.

Дієприкметник є означенням, що походить від дієслова: той, який пише — **writing**, той, який працює — **working**, той, який сидить — **sitting**.

The boy reading the book is my friend. — Хлопець, який читає книгу — мій товариш.

The girl opening the door wants to see you. — Дівчина, яка відкриває двері, хоче вас бачити.

В додатку до цього, англійський дієприкметник виконує ще і ту ролю, яку виконує український дієприслівник:

Reading the book, I can see you. — Читаючи книгу, я можу бачити вас.

Opening the door, he smiles. — Відчиняючи двері, він усміхається.

Living in this country, he knows little about it. — Живучи в цій країні, він знає мало про неї.

У першому випадку дієприкметник визначає тільки іменник, в другому — дієприкметник доповнює ціле речення (і відділяється від нього комою).

Надіємось, що **-ing**-форма дієслова **to be** не зіб'є вас із пантелику, вона буває вповні звичайним дієприслівником.

Being his friend, I cannot do that. — Будучи його товаришем, я не можу цього зробити.

Вам слід звертати увагу на дієприкметники, коли зустрічаєте їх у текстах, в розмові — без них мова звучить сухо, безбарвно.

Герундій є своєрідним посередником між дієсловом й іменником. Зрівняйте:

I like coffee. — Я люблю каву.
I like swimming. — Я люблю плавання.
I like to work. I like working. — Я люблю працювати.
або:

Swimming is my favorite sport. — Плавання — мій улюблений спорт.
Reading is useful. — Читання є корисним.

У наведених прикладах перекладом служить український дієіменник (співання, читання), але це — рідкісний випадок. Для більшости українських дієслів така форма (роблення, лежання) була б зрозуміло, але неприродною.

Але в англійській мові практично кожне дієслово має герундій, і вживається він дуже широко.

(Присл.) **Seeing is believing**. — Побачити — значить повірити.

Більше того, деякі звороти вимагають саме присутности герундія — інша форма дієслова туди не пасує.

Stop talking. — Перестаньте розмовляти.
Stop laughing. — Перестаньте сміятися.
No smoking. — Не можна курити (ніякого куріння).
No parking. — Не можна паркувати (авто).

Треба „звикнутися" з англійським герундієм, запам'ятати кілька простих моделів його використання.

Перекладати його на українську мову слід дієсловом; потім фразу можна „відшліфувати".

Thank you for calling. — Дякую, що потелефонували.
Thank you for coming. — Дякую, що прийшли.
I like jogging. — Я захоплююся біганням (підтюпцем).
He stopped smoking. — Він перестав курити.

Ряд прийменників потребує, щоб після них стояв герундій:

We worked without talking. — Ми працювали, не розмовляючи.

He left without saying anything. — Він вийшов, не сказавши нічого.

She went home instead of coming here. — Вона пішла до-дому, замість того, щоб прийти сюди.

It goes without saying. — Само собою розуміється.

Прислів'я:

Doing is better than saying.
A good beginning makes a good ending.

Автор лекцій — Віталій Левенталь. Відповідальна за рубрику — Г. Колесса. Автор застерігає за собою усі права.

В. Левенталь

За справедливий...

(Закінчення зі стор. 2)

совєтсько-російську окупацію східньої Европи.

Ці революції не тільки виелімінували важливу причину можливої війни в реґіоні — репресивну совєтську окупацію, але й зродили ряд незалежних демократичних держав на захід від Росії. Ці держави, від України до Болгарії, твердить автор, не так легко завоювати російською армією, яка не спроможна зайняти маленьку Чечню. Подруге, це угоди з початку 1990-их років між Вашінґтоном і Москвою, які вимагають від обох сторін структуральних реформ і розташувань ядерних і конвенційних збройних сил в Европі. Ці угоди властиво спонукали обі сторони зрезиґнувати з наступальної зброї з акцентом на оборонні збройні сили.

Правдою є, продовжує автор, що в Европі вже є потрібна структура безпеки. Поширення НАТО тільки на кілька країн Центральної Европи спричинило б дестабілізацію. Це підмінувало б демократичних реформаторів у Москві, підсилило б твердолобих шовіністів і правдоподібно змусило б Росію відкликати угоду Контролі озброєння і вважати Центральну Европу як нову загрозу. Для чого? Для кількох, твердить автор, етнічних виборчих голосів у стейті Огайо. Присутність ЗСА в Европі є вагома і НАТО тепер є найкращим знаряддям для такої функції. Світ потребує НАТО, але НАТО потрібен час. Час для вмурування Угоди контролі озброєння; час для держав Центральної і Східньої Европи стати міцнішими; час потрібний Росії для пристосування до обох і знайдення дороги до демократії.

Думки авторів є дискусійні, однак суґесія проф. М. Мендельбавма, що якщо НАТО має служити демократії, то цей оборонний Західній союз повинен би поширитися в першу чергу в Україну і Росію — є оригінальною. Будучи в рядах держав НАТО, може б це допомогло Росії в придушенні її шовіністично-імперських сил, а Україна отримала б кращий спосіб економічно-політичної інтеґрації з Европою для утвердження незалежної демократичної української держави.

Можна сподіватись, що такий розвиток подій в центрально-східній Европі приніс би більш тривкий і справедливий мир з безпекою в реґіоні.

Цінний дар для музею з нагоди ювілею Владики Лостена

Інж. А. Сумик передає картину О. Архипенка Владиці В. Лостенові для Українського Музею в Стемфорді.

Дбаючи про своє духове стадо, Владика Василь Лостен, попри відвідини своїх вірних у парафіях, відвідує часто також поодиноких вірних, особливо таких, що через вік чи недомагання змушені жити відокремлено.

Владика Лостен знав, що в Ню Йорку живе інж. архітект Авґустин Сумик, живе самотньо, повдовівши тому сім років, а до того ж докучає йому сильний артретизм. Отже, Владика вирішив відвідати інж. А. Сумика 1-го червня ц.р. Інженер А. Сумик був, очевидно, дуже радий і при тій нагоді розповів Владиці деякі подробиці зі свого життя, зокрема про своє знайомство і приязні взаємини зі світової слави скульптором Олександром Архипенком.

Авґустин Сумик народився у Львові, там закінчив політехніку, відділ архітектури. Після війни приїхав до Ню Йорку зі своєю дружиною і тут працював як архітект. Попри свої професійні зайняття цікавився також мистецтвом. Це зацікавлення звело його з мистцем О. Архипенком і вони заприятелювали. В інж. А. Сумика збереглося багато листів від О. Архипенка, зокрема з часу, коли Архипенко подорожував по різних краях — Англія, Франція, Німеччина, Італія, Австрія, Канада чи Південна Америка. Листи О. Архипенка до інж. А. Сумика писані українською мовою, а часом англійською. Вони звичайно зачинались: „Приятелю Сумик", чи в англійській мові „Май Френд Сумик".

Як то звичайно буває, великі мистці дуже часто терплять через брак грошей. І тут інж. А. Сумик не раз ставав у пригоді Архипенкові, купуючи в нього його мистецькі твори. У розмові з Владикою інж. А. Сумик казав: „Знаючи його фінансову ситуацію, я хотів помогти".

Помешкання інж. А. Сумика удекороване цінними картинами різних мистців, скульптурами та картинами О. Архипенка, а між малярами є також образи відомого мистця Олекси Грищенка. Інж. А. Сумика можна назвати добродієм української культури, бо купуючи твори наших мистців, давав їм змогу далі творити. Коли інж. А. Сумик довідався, що Владика В. Лостен відзначає цього року 25-ліття свого архиєрейського служіння нашій Церкві і народові, сказав: „Владико, Ви не вийдете з моєї хати з порожніми руками. Знаю про Ваш музей в Стемфорді. З нагоди ваших святкувань прошу прийняти від мене картину О. Архипенка і картину О. Грищенка". Владика Василь зі зворушенням подякував інж. А. Сумикові за цінний дар для Українського Музею в Стемфорді, якого є добродієм і опікуном. Хай цей дар інж. Авґустина Сумика буде добрим прикладом для інших.

Н.Н.

Загадкові...

(Закінчення зі стор. 2)

ського клану, — міста, де і нині студентів учать за московськими підручниками, — якнайкраще відповідають реалізації цієї стратегічної мети. Пам'ятаєте, одним з головних пунктів виборчої програми Л. Кучми була істотна реформа податкової системи, яка б порятувала українського виробника? Де виконання цієї обіцянки-цяцянки?

Звісна річ, на київському політичному Олімпі продовжують розігруватися загадкові вистави. Україна не має досі публічної політики, і це одне з головних її лих.

В Україні пересічний громадянин (ба, навіть пересічний інтеліґент) досі не усвідомив, що від збільшення чи зниження податків на пару відсотків безпосередньо залежить його добробут — і це інше, не менше лихо. Нарешті, можновладці ніяк не усвідомлять, що лише квітуча, незалежна й українська за ґрунтом Україна — ґарант нормального життя їхніх дітей та онуків. А для досягнення цивілізованого стану держави зовсім не треба боятися, що прем'єр дбає про власний політичний образ, а сусідський „начальник" тупатиме ногами, що в Україні може створитися кращий клімат для праці і життя.

Джоан Маляр...

(Закінчення зі стор. 2)

Серед обов'язків Маляр є особисті виступи та телевізійні реклами для своїх особистих та командних спонзорів — фірм асекурації, виробництва купелевих строїв чи продуктів до волосся; вона моделювала одежу, а її фотографія прикрашає коробку сухої каші. З наближенням Олімпіяди Маляр почала поступово зменшувати свої виступи. Вона також мусіла зректися добровільної праці для Канадської Асоціяції Леґенів.

У Джоан Маляр дні були завжди насичені працею. В додатку до науки та спорту, вона вчилася гри на піяно, відвідувала балет, танцювала в ансамблі „Чайка", співала в хорі „Чайка" в Гамілтоні.

На Канадських олімпійських кваліфікаційних змаганнях, які відбулися 30 березня — 4-го квітня, Дожан Маляр здобула чотири золоті медалі, встановила один канадський рекорд та кваліфікувала до участи у п'ятьох змаганнях на Олімпіяді. Маляр виграла змаг 200 м на спині у часі 2:15.33; 200 м вільним стилем — 2:01.36, 200 м комплексним стилем — 2:15.49 та 400 м комплексним стилем в рекордовому часі 4:43.39. Маляр має право представляти Канаду в цих змагах як і в штафеті 4 x 200 м вільним стилем. В цей час, однак, виглядає, що вона не буде змагатися в стилі на спині, бо є конфлікт у розкладі змагань.

Коли Джоан Маляр виступить до змагу в Атланті, за нею буде майже 20 років плавання — підготови на Олімпіяду. Між глядачами будуть її батьки, які, без сумніву, пригадають той день 17 років тому, коли їх тирічна донечка вперше доказала, що може плавати чотирма стилями.

Добром нагріте серце

Допомогти знедоленій людині, вселити в неї віру в добро, милосердя — це одна з християнських чеснот. А в нелегкій ситуації, яка склалась у нас в Україні у зв'язку з переходом до демократичних перетворень, особливо терплять бідні люди, інваліди Як допомогти їм? Передусім потрібна організованість. Тому три роки тому у Бродах була створена районна Асоціяція Інвалідів.

Перш за все, взято на облік людей, які відчувають гостру потребу в допомозі. Нині у нас налічується 4,000 інвалідів і 10,000 бідних і знедолених брідчан. Задоволенням їх потреб займається управа, Рада і комісії Асоціяції Інвалідів, осередки у місті і селах району.

Фонди, що надійшли від благодійних добровільних пожертв, благодійної лютереї будуть призначені на допомогу людям, обділеним здоров'ям.

Асоціяція працює у тісній співдружності з комітетом українсько-міжнародної співпраці, який очолює д-р Лариса Масловська, громадськими організаціями, партіями і рухами, релігійними конфесіями.

З числа лікарів створено ініціятивну групу, де особливо енерґійну діяльність проявляють лікарі-інваліди Михайло Стрипко, Мар'ян Лесюк, Мар'ян Прокопець і Марія Гузарська. Кожну чергову партію гуманітарного вантажу реєструє і заактовує комісія, складається вартісний опис прийнятих речей чи продуктів. Для тимчасового зберігання гуманітарної допомоги відведені складські приміщення. Так само обліковується і видавання допомоги. Знаємо, хто що взяв і що кому потрібно.

Останнім часом подали нам братню руку допомоги наші брати з-за океану. 14-го травня надійшов гуманітарний вантаж медичного призначення вагою сім тонн від українсько-американських ветеранів ЗСА. Прийняла медична комісія Асоціяції Інвалідів, розприділивши для потреб хворих. Зокрема, медичний одяг та обладнання одержали шпиталі у Бродах і Підкамені, стоматологічна поліклініка, школа-інтернат для інвалідів у Підкамені, навчальне підприємство інвалідів глухих у Бродах. Частину речей, необхідних для лежачих хворих передали інвалідам Брідщини, а частину — до обласної дитячої лікарні Івано-Франківського.

Ми щиро дякуємо українсько-американським ветеранам за надану допомогу. Зокрема, сердечну вдячність висловлюємо нашому краянинові Юліянові Гельбикові, який багато доклав зусиль, щоб була здійснена ця благодійна місія.

Хай Бог винагородить усіх наших благодійників за проявлене милосердя! Від імені всіх інвалідів і знедолених Брідщини хочеться звернутись до наших дорогих краян в Америці словами незабутнього Кобзаря, пам'ятник якому височить на головній площі міста:

Раз добром нагріте серце,
Вік не прохолоне!

Наша адреса: Україна, 293000, Львівська обл., м. Броди, вул. І. Франка, 12, Асоціяція інвалідів „Милосердя".

Анатолій Шнайдрук,
голова районної Асоціяції Інвалідів

На вічну пам'ять св. п. подружжя М. і М. Ликівих

У неділю, 5-го травня ц.р., згідно з традицією предків, громада української православної церкви св. Покрови в Рочестері, Н.Й., з належною пошаною відзначила першу річницю смерти подружжя св. п. Михайла й Марії Ликових. В час Панахиди, яку відправив о. настоятель Тарас Науменко, парафіяни спільно помолилися за душі новоспочилих.

Серед української громади Рочестеру подружжя Ликових залишило по собі добру пам'ять, як одні з головних основоположників, жертводавців та будівників величавого храму св. Покрови.

Св. п. Михайло Ликів помер 1-го квітня 1995 року, на 86-му році життя, після тяжкої недуги на серце. Його вірна дружина Марія, роду Диментіва, не витримавши самоти, в слід за чоловіком відійшла у вічність 29-го квітня 1995 року на 81-му році життя. Так протягом одного місяця громада попрощала своїх трудолюбивих довголітніх парафіян, подружжя Ликових. Поховані вони на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н.Дж. при осередку Української Православної Церкви в ЗСА.

Похоронні відправи в Рочестері відслужив о. прот. Олег Кулик, а в Бавнд Бруку — о. прот. Михайло Земляченко, довголітній приятель і кум покійних, один з основників церкви св. Покрови в Рочестері. На цвинтарі покійних прощали куми, довголітні друзі та однодумці. В похоронних відправах взяли участь його син Володимир з дружиною Олександрою, які приїхали з далекого Курська відвідати батька, довідавшися про погіршення стану його здоров'я. Так з ласки Божої син мав ще нагоду побачитися з батьком, наговоритися і попрощатися перед смертю. На превеликий жаль, донечці Тамарі не вдалося прибути на похорон батька. Крім сина і дочки, покійний залишив у смутку трьох внучок, братів і сестер.

Михайлові і Марії прийшлось розлучитися зі своєюріднею під час Другої світової війни, але їм пощастило розшукати своїх рідних і при першій нагоді по черзі запрошувати до себе в гості дітей, брата і сестер. Всіх вони тепло вітали, щедро гостили і обдаровували.

Останні 45 років свого трудолюбного життя подружжя прожило на благородній вільній землі Вашінгтона, в Рочестері. Хоч і жили далеко від рідні й батьківщини, не падали духом, а посвятили своє життя збереженню духовних скарбів свого народу та допомозі рідним і батьківщині.

За віддану, благородну працю Михайло і Марія були винагороджені похвальними грамотами від Святішого Патріярха Мстислава І. Марія так само була визнана консисторією й Об'єднанням Сестрицтва як „почесна Сестричка".

Св. п. Марія Ликів **Св. п. Михайло Ликів**

Подружжя прожило життя у постійній праці на Славу Богові й для добра рідної Церкви й свого народу, тому пам'ять про їхні добрі діла залишиться в серцях парафіян церкви св. Покрови, їхньої рідні й всіх друзів та однодумців.

Друзі покійних

Олово...

(Закінчення зі стор. 2)

накладами); „Англо-українському словнику" М. Подвезька і М. Балла (Едмонтон, КІУС, Альбертський університет, 1988) та інших.

Вживається у діяспорних виданнях і слово „фтор", зокрема у „Словнику чужих слів" (Ню Йорк, в-во М. Борецького, 1955), у згаданому вже словнику Марії Дейко та ін. Бо чим гірше грецьке „фтор" від латинського „флюор"?

А щодо „русифікаційних тенденцій, що починають себе проявляти навіть тут, на нашій території", то вони, пане докторе, не „починають", а продовжують. Ми ніяк не можемо позбутися отих російських „негодувати", „та другі" (від рос. „другіє", замість „інші"), „кружок матерей", „Зарево" (замість „заграва"), „подарки", „всего" [кращого], „принимати", „пождіть", „типографія", „постепенно"... Їх безліч. Прочитайте уважно будь-яку газету, журнал, книжку, видані поза Україною, і ви самі переконаєтеся в цьому. Якщо можете відрізнити рідне слово від чужого. Якщо ж ні, вони вас не вражатимуть. Все це наслідки давнього галицького москвофільства. Ми привезли ці слова зі „старого краю" і досі не можемо виполоти їх з української мови. Чи не хочемо. Навіщо завдавати собі труду. Вони ж наші, „рідні", так говорили наші батьки, „професори" в школі... А польонізмів скільки! На „свинець" ви звернули увагу, а на польонізм „перед двома роками" (по-укр. „два роки тому") — ні.

Ви боїтеся, щоб в Україні, не подумали, що „діяспора... не має нічого проти замінення українських термінів — російськими!" На жаль, вони давно замінені. І це правда. Гірка правда. І не треба мовчати, не треба закривати очі, а бити на сполох. Може хоч тепер, з допомогою України, вирвемо з корінням і русизми, і польонізми, а словник Голоскевича таки стане нашою настільною книгою.

Добре, що хоч Ви відгукнулися. І навіть якщо є суперечливі місця, вони викликають роздуми, стимулюють бажання шукати істину. Тому ще раз вдячні Вам!

Роман Юревич

В ПЕРШУ СУМНУ і БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність 20-го липня 1995 року нашого
найдорожчого й улюбленого МУЖА, СИНА, БАТЬКА,
БРАТА, ШВАҐРА, ВУЙКА і ЗЯТЯ

бл. п.
д-ра проф.
ЕВГЕНА ЛАЩИКА

будуть відправлені заупокійні
СЛУЖБИ БОЖІ
в суботу 20-го липня 1996 р. в церквах:

св. Архистратига Михаїла в Дженкінтавн, Па. о год. 9-ій ранку;
св. Івана Хрестителя в Гантері, Н.Й.;
св. Йосафату в Воррен, Миш.;
в Україні:
в Усю Зеленім;
в Івано-Франківському.

Вічна йому пам'ять!

У глибокому смутку дружина ЛЮБА з родиною.

ТУРЕЧЧИНА...

(Закінчення зі стор. 1)

військовий та економічний союз мусулманських держав, клянеться тепер розвивати Туреччину як "демократичну секулярну соціяльну державу, засновану на законі та принципах Ататюрка" (творця світської Турецької республіки початку нинішнього століття).

Аналітикам лишається тільки здогадуватись, наскільки щирою є ця раптова зміна поглядів провідного ісламського політика. Оптимісти вважають, що життєві реалії змушують багатьох радикальних лідерів до прагматичнішої поведінки; тим часом як скептики нагадують, що Н. Ербакан уже двічі створював під різними назвами мусулманські партії (в 1970 і 1972 рр.), які невдовзі заборонялися військовими режимами (в 1971 та 1980 рр. відповідно), і що, цілком можливо, така сама доля спіткає і його теперішню третю партію, бо ж турецька конституція забороняє пропаганду всякого, зокрема й ісламського фундаменталізму. Або — ще гірше — така сама доля може спіткати коли-небудь усі інші партії, крім цієї.

„ДЕРЖАВНІСТЬ"...

(Закінчення зі стор. 1)

Петра Симоненка та подати свої власні однобічні оцінки проєкту конституції. Водночас Є.Пронюка вона фактично позбавила можливости довести до глядачів позицію групи "Державність".

Захищаючи авторитет пресової служби Верховної Ради, яку компромітує ведуча, група "Державність" вимагає усунення Т.Грабовської від ведення телепрограми "Трибуна фракцій Верховної Ради". Якщо навіть припустити, що в неї не було зумисних дій щодо одностороннього висвітлення, проблема участи штатних працівників апарату українського парляменту в такій принциповій телевізійній програмі є не менш серйозною, вважають члени групи "Державність". Адже отримуючи зарплатню у Секретаріяті Верховної Ради, апаратники навряд чи здатні уникнути відповідної політичної заангажованости своїх працедавців.

Незалежний тележурналіст, не обтяжений якимись фракційними чи партійними інтересами, висвітлив би згадану програму безсторонньо, бо для нього найважливішими є об'єктивність і утвердження української державности.

ІСНУЮЧИЙ ТА ВЖЕ виготовлений детально в ООН плян для Іраку, наскільки буде дозволено продати йому пального для здобуття конечних засобів до життя населення, зустрівся із застереженням Уряду ЗСА. Справа стоїть тепер перед рішенням генерального секретаря Об'єднаних Націй Бутрос-Бутроса Галі, який перебуває саме в Европі. Протест представників ЗСА викликав реакцію інших делегатів до ООН, зокрема представника Росії, який уважає, що плян був вже точно обговорений і розроблений і його прийняли 20-го травня.

В МЕХІКО ВИСЛАНО військові формації до провінції Ґереро, де появилися озброєні групи жінок та чоловіків, що називають себе частиною „революційної армії". У п'ятницю, 28-го червня, ця озброєна група зійшла із гір і дісталася до Ґереро, де пострілями перешкодила святочній церемонії в пам'ять 17 селян, яких рік тому застрілила стейтова поліція. Офіційні чинники стараються применшити значення нової революційної групи, але, тим не менше, її існування не можна заперечити.

РІВЕНЬ ЗЛОЧИННОСТИ В МІННЕАПОЛІСІ за останні два роки підскочив майже удвічі, зробивши місто під цим оглядом цілковитою протилежністю до Ню Йорку, де злочинність останнім часом майже вдвічі зменшилась. Торік у Ню Йорку на кожних 100,000 населення припадало 16 убивств, тим часом як у Міннеаполісі — 27. Міннеаполіська поліція вбачає причину цього явища в напливі кримінального елементу, зокрема торговців наркотиками, з сусідного Чикаґо. Досвід Ню Йорку, однак, показує, що міська влада може досягти значних успіхів у боротьбі з кримінальним світом, якщо спрямовуватиме зусилля не лише на розкриття й покарання злочинів, а й на їхнє активне запобігання. Після стрімкого зростання злочинности в попередні десятиліття, 90-ті роки в Америці виглядають загалом стабільними. Фахівців турбує, однак, щорічне зниження середнього віку злочинців, оскільки в майбутньому це може істотно погіршити кримінальну ситуацію в ЗСА.